

לְגַבְיהָ. וְאִיהוּ דָּרְךָ עַל תִּקְפִּיהָ דִּימָא. וְתִקְפִּיהָ דִּימָא דָּא, אִיהוּ תְּפִינָא, בִּמְהָ דְּאַתָּ אָמֵר (איוב ט) וְדוֹרְךָ עַל בְּמַתִּי יִם.

וּכְדִי הָאֵ נְחַשׁ קָם, כְּדַיְן מַה בְּתִיב, (ישעיה כ"ז) וְהַרְגֵּנָא אֶת הַתְּבִין אֲשֶׁר בַּיּוֹם, דָּא אִיהוּ הַתְּבִין הַגָּדוֹל. וְעַל דָּא בְּתִיב, (יחזקאל כ"ט) הַגְּנִי עַלְיָה. וְדָא נְחַשׁ, אִיהוּ מִאָרָת, בְּלוֹוטִין לְכָלָא, בְּגִין דָא אִיהוּ תִּקְיָפָא עַלְיָה, בְּתִקְפִּיהָ דַהֲוָא נְהָר רְבָרָא, דָאָקְרֵי חַדְקָל, וְהָא אָזְקִימְנָא.

הַהְוָא נְחַשׁ אִיהֵי בִּבְשָׂתָא בְּדַיְנָא גְּפֻקִין דָא בְּדָא, דָא דִבְּבִשְׂתָא אַתְּתִּקְרֵף תְּדִיר, בְּגִין דְּבָל אָזְרָחוֹי וְתִקְפּוֹי בִּבְשָׂתָא אִיהֵי, וְאַבְיל אַרְעָא וְעַפְרָא תְּדִיר, בִּמְהָ דְּאַתָּ אָמֵר (בראשית ג) וְעַפְרָתָא תְּאַכְלָל בָּל יְמִי חַיָּה. דָא גְּדִיל בְּעַפְרָא, וְדָא גְּדִיל בְּמִיאָא.

לשון הקודש

אותו לְתוֹךְ הַיּוֹם בְּשָׁנְגָנָם אַלְיוֹ, וְהָוָא שָׁהָוָא חַזָּק עַלְיוֹ בְּחַזְקוֹ שֶׁל אָוֹתוֹ הַנְּהָר הַגָּדוֹל שָׁנְקָרָא חַדְקָל, וְהָרִי בְּאָרְנוֹ. הַוָּא הַתְּבִין, בָּמוֹ שָׁנְאָמֵר (איוב ט) וְדוֹרְךָ עַל אֶתְבִּשָּׁה, בְּמַתִּי יִם. וְכַשְׁקָם הַנְּחַשׁ הַזָּהָר, אָנוּ מַה בְּתוֹב? (ישעיה ט) וְהַרְגֵּנָא אֶת הַתְּבִין אֲשֶׁר בַּיּוֹם. וְהָוָא הַגָּדוֹל. וְעַל זה בְּתוֹב הַגְּנִי עַלְיָה. וְנְחַשׁ שָׁנְאָמֵר וְעַפְרָתָא תְּאַכְלָל בָּל יְמִי חַיָּה. זה גְּדִיל בְּעַפְרָא, וְזה גְּדִיל בְּמִיאָא. נְחַשׁ

נַחַשׁ דְּאַתְגָּדִיל בְּמִיאָ, לֹאוּ תְקִיפָּא בְּהָאֵי דְּאַתְגָּדִיל בְּיִבְשְׁתָּא, וַעֲלֵךְ דָּא בְּתִיב (בראשית א') מְאַרְתָּה חָסֶר.

וְךָ אָזְדָּמָן לְגַבֵּי הַהְיוֹא דְּמִיאָ. וְאַפְּ עַל גַּב (וְרָא ל'א) דְּאָזְדָּמָן לְגַבֵּיהָ, לֹא אֲגַח לְגַבֵּיהָ, אֶלְאָ קְדָשָׁא בְּרִיךְ הַזָּא בְּלַחְזֹדוֹי, דְּקָטִיל לִיהְ מִגּוֹ יִמְאָ, כִּמְהָ דְּאָקִיםָנָא בְּגַיְן גִּסּוֹת רֹוחָא דְּבִיהָ, כִּמְהָ דְּאַתָּ אָמֵר (יחזקאל כ"ט) אֲשֶׁר אָמֵר לֵי יָאָרִי וְגַוְ'.

וְעַבְרָ יְיָ לְגַנּוֹף אֶת מְצָרִים וְגַוְ'. תְּנָא אָמֵר רַבִּי יוֹסֵי, הָאֵי קְרָא קְשִׁיאָ, וּכְיָ וְרָאָה אֶת הַדָּם וְאַחֲרָ בְּךָ וּפְסָחָת, דְּמִשְׁמָעָ דְּסִימָנָא הַזָּא דְּעַבְדִּיד. וְאֵי תִּמְאָ בְּגַיְן דָּמָא דְּאֵיהָוּ מַצּוּהָ, אַמְּאי לְבָרָ. וְאַמְּאי בְּתִלְתָּה דּוּכְתִּי דְּפִתְחָה. וְהָא בְּתִיב (דניאל ב') הוּא גַּלְיָ עַמִּיקָתָא וְגַוְ'. וְמָאִ טַעַמָּא בְּעָא דְּאַתְגָּלִיא דָמָא עַל הַמְּשֻׁקּוֹף וַעֲלֵ שְׂתִּי הַמְּזוֹזֹות.

לשון הקורש

שְׁהַתְגָּדֵל בָּמִים לֹא חֹזֶק בִּיהְ שְׁהַתְגָּדֵל בִּיבְשָׁה, וַעֲלֵ וְהָ בְּתוּב מְאַרְתָּה חָסֶר. וְזָה הַהְדָּמָן לְאוֹתוֹ שֶׁל הַמִּים. וְאַפְּ עַל גַּב הַהְדָּמָן שְׁהַזְּדָמָן אֶלְיוֹן, לֹא גַּלְתָּם בּוֹ, אֶלְאָ הַקְּרוֹשׁ בְּרוֹנְדָה הוּא לְבָדֵן שְׁהָרֵג אֹתוֹ מַתּוֹךְ הַיּוֹם, בָּמוֹ שְׁבָאָרְנוּ שְׁבָגְלָל גִּסּוֹת הַרְוֹם שְׁבָבוֹ, בָּמוֹ שְׁנָאָמָר (יחזקאל כט) אֲשֶׁר אָמֵר לֵי יָאָרִי וְגַוְ'.

וְעַבְרָ הָ לְגַנְגָּף אֶת מְצָרִים וְגַוְ'. שְׁגִינָה,

הַמְּשֻׁקּוֹף וַעֲלֵ שְׂתִּי הַמְּזוֹזֹות?

אֲלֹא תְּנָא, בְּתִיב, (דברים ל"ב) וַיֵּרֶא יְהִי וַיַּגְּאֵץ, וּבְתִיב,
 (בראשית י') וַיֵּרֶא יְהִי כִּי רַבָּה רַעַת הָאָדָם בָּאָרֶץ.
 וְתַגְּנִין לֹא אֲתַחְזֵי אֲשֶׁר גַּחֲזָתָא דְלֻעִילָא, אֲלֹא כִּד
 אֲתַחְזֵי לְתַתָּא עַזְבָּדָא דְאֲתַעֲבֵידו עַזְבָּדָא מְגִיה וְעַל
 דָּא (נ"א זעד רצברין עזבָדָא לְתַתָּא) לֹא מִשְׁגִּיחַן לְאַבָּא אַשָּׁא, בְּרִ
 חֶרֶחֶרֶא דְעַבּוֹדָה זָרָה, דְכְתִיב, (דברים י"א) הַשְׁמָרוּ לִכְמָ
 פָּנִים יְפָתָה לְבָבְכֶם. וּמְדָא תַּעֲבֵיד עַזְבָּדָא, אֲשֶׁר גַּחֲזָתָא
 דְלֻעִילָא אֲתַעַר, וְבָנֵין כֵּה, כֵּלָא, בֵּין לְטַב וּבֵין
 לְבִישׁ, בַּעֲזָבָדָא תְּלִיא מְלַתָּא.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כֵּל שְׂקוּי מִצְרָיִם, מְלִיאֵין טָעֹנוֹן הָיוּ
 וְעוֹד דְבָכָל בֵּיתָא וּבֵיתָא, הָוו שְׂבִיחֵי וַיְגִינֵּן,
 דְמִתְקְטֵרִי בְּחַרְשֵׁיָהוּ, בְּאַיִלָּוּ בְּתְּרֵין תַּתָּאֵין
 דְלַתְּתָא, וּמְתַעַרְין רֹוח מִסְאָבָא בְּגַנוֹּוִיהוּ.

וְרֹזֵא דְמָלָה תְּנָא, בְּתִיב, וְלַקְחַתָּם אֲגָדָת אֹזֶב

לשון הקידוש

אֲלֹא שְׁנִינוּ, בְּתוּב דברים לו וַיֵּרֶא ה'
 הַהְשְׁגָּהָה מְלֻמָּעָה, וְלִבְנֵן הַפְּלָ, בֵּין לְטוֹב
 וַיַּגְּאֵץ, וּבְתוּב (בראשית י') וַיֵּרֶא ה' כִּי רַבָּה
 רַעַת הָאָדָם בָּאָרֶץ. וְשְׁנִינוּ, לֹא נְרָאֵית
 הַהְשְׁגָּהָה הָעֲלִיוֹנָה אֲלֹא בְּשָׁנָרָאִים
 לְמַטָּה הַמְּעָשִׂים שְׁגַעַשְׁוּ מַעֲשָׂה מִפְנֵן,
 וְעַל זֶה וְעַד שְׁעוֹשִׁים מַעֲשָׂה לְמַטָּה) לֹא מִשְׁגִּיחַים
 לְהַרְעָ, פְּרַט לְהַרְחֹר שֶׁל עַבּוֹדָה זָרָה,
 שְׁבַתּוּב (דברים א') הַשְׁמָרוּ לִכְמָ פָּנִים יְפָתָה
 לְבָבְכֶם. וּמְשַׁגְעַשְׁהָ הַמַּעֲשָׂה, מְתַעֲזַרְתָּ

וְתִבְלַתָם בְּדַם אֲשֶׁר בַּפֶּסֶף וְהַגְעַתָם אֶל הַמְּשֻׁקֹּף וְאֶל שְׂתֵי הַמְּזוֹזֹות. אֲגֹדַת אֹזֶב לְפָה. בְּגִין לְבָעָרָא רֹיחַ מִסְאָבָא מִבְּגִינִיהוּ, (נ"א הָאֵי קָרָא קְשִׁיא וּכְיַ וְרָא אֶת הַדָּם וְאֶחָר כֵּד וּפְסַח דְּמִשְׁפָעָה דְּסִימָנָה הוּא דְּעָבֵיד אָמָן וְהָא כֹּלָא גְּלִיאָה קְפִיה קְרִיאָה בְּרִיךְ הוּא וּכְתִיב הוּא גְּלָא עַמִּיקָתָא וּמִסְתְּרָתָא אֶלָּא תְּנָא בְּתִיב וּירָא יְיָ וַיְגַאַץ וּנוּ וּכְתִיב וּירָא יְיָ בַּי רְבָה רְעַת וּנוּ וְתִנְיָן לֹא אֲתָחָיו אֲשְׁנָחוֹתָא לְעַילָא אֶלָּא כֵּד אֲתָחָיו לְתִתָּא עַזְבָּרָא וּמְדָא תַּעֲבֵד עַזְבָּרָא אֲשְׁנָחוֹתָא לְעַילָא אֲתַעַד וּבְגִין כֵּד פּוֹלָא בֵין לְטָב בֵין לְבִישׁ בְּעַזְבָּרָא תְּלִיאָה מְלָתָא. וְלִקְחַתָם אֲגֹדַת אֹזֶב וּנוּ אֲגֹדַת אֹזֶב לְמָה וּמָמִיא טָעַמָא בְּעַא דְּאַתְגְּלִיאָה דְּמָא עַל הַמְּשֻׁקֹּף וְעַל שְׂתֵי הַמְּזוֹזֹות. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי כֵּל שָׂוְקִי מַצְרִים מְלִיאָן טָעַונָו הָוו וּבָכֶל בִּיתָא וּבִתָּא הָוּ שְׁבִיחִי וַיְגַן דְּקָמָרִין בְּחַרְשִׁיאָה בְּאַינְנוּ בְּקָרִין תְּתָאֵין דְּלַתְתָא וּמְתַעֲרִין רֹיחַ מִסְאָבָא בְּגִינִיהוּ וְעַל דָא אֲגֹדַת אֹזֶב בְּגִין לְבָעָרָא רֹיחַ מִבְּגִינִיהוּ וְלִאְחֹזָה בְּפִתְחִיהוּ, בְּהִגְנִי תְּלַת דִּזְבָּתִי, מִהִימְנוֹתָא שְׁלִימָתָא. חַד הַכָּא, וְחַד הַכָּא, וְחַד בְּגִינִיהוּ, בְּגִין כֵּד, וּפְסַח יְיָ עַל הַפִּתָּחָה וְלֹא יִתְגַּנֵּן הַמְּשִׁחָה לְבָא אֶל בְּתִיכְם לְגַנְגָת, מְשׁוּם דְּחַמִּי שֶׁמָא קְדִישָׁא רְשִׁים עַל פִּתְחָה.

לשון הקודש

רְחֵה שִׁתְגַּלֵּה דָם עַל הַמְּשֻׁקֹּף וְעַל שְׁמֵי הַמְּזוֹזֹות? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי אֲגֹדַת אֹזֶב לְפָה? בְּרִי לְבָעָרָא רֹיחַ טָמָא מִבְּגִינִיהָם, (וְהַפְּסָקָה קְשָׁתָה, וּכְיַ וְרָא אֶת הַדָּם וְאֶחָר כֵּד וּפְסַח, שְׁמַשְׁמָע שְׁלִיקָן הוּא שְׁעַשָּׂה, מְהֻוָּה וְהִכְלִיל לְפָנָי הַקְּדוּשָׁ בְּרוּרוֹ הוּא, וְכַתוּב (דְּנִיאָל ב) הוּא מְגַלֵּה עַמְקָוֹת וְגַסְטוֹרוֹת, אֶלָּא שְׁנִינָה בְּתוּב וּירָא ה' וַיְגַאַץ וּנוּ, וְכַתוּב וּירָא ה' בַּי רְבָה מְתַעֲרִתָה, וּמְפַנֵּי כֵן הַכְלִיל בֵין לְטוֹבָה וּבֵין לְרָעָה, בְּמַעַשָּׂה תְּלִיָּה תְּרָבָּה. וְלֹא שְׁלָמָה. אֶחָד בָּאָן, וְאֶחָד בָּאָן, וְאֶחָד בְּגִינִיהם. וְלֹא כֵן וּפְסַח הַיְלָה בְּפִתְחִיהָם יִתְגַּנֵּן הַמְּשִׁחָה לְבָא אֶל בְּתִיכְם לְגַנְגָת, מְשׁוּם שְׁרוֹאָה אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוּשָׁ רְשִׁום

אמֵר רבי יהוּדָה, אִי חַבִּי אַמְּמָא דְמָא, דְהָא תְּגִינָן,
חַזּוֹר וִסְמָקָה וִיחַד דְכָלִיל בֵּיןִי גַּוּגִי. אָמֵר
לֵיה, תְּגִירִי דְמַיִּהוּ, חַד דְמִילָה, וִיחַד דְפִסְחָה.
דְמִילָה רְחַמִּי. דְפִסְחָה דִינָא.

אמֵר רבי יהוּדָה, לֹאו חַבִּי, אֲלֹא בָמָה דָאֹולִיפְנָא,
דְאַחֲרָה קָדְשָׁא בָּרוּךְ הוּא הַהוּא דְמָא
לְרְחַמִּי, כְּאַילּוּ הוּא חַזּוֹר בָנוּ גַּוּגִי, הַדָּא הוּא
דְבִתִּיב, (יחוקאל ט"ז) וְעַבּוֹר עַלְיָד וְאַרְאָךְ מִתְבּוֹסֵסָת
בְּדִמְיךָ וְאָמֵר לְךָ בְּדִמְיךָ חַי וָנוּ. וְאַפְעַל גַּב
דְהֹוה סֻמְקָא, אַתְּחַזֵּר לְרְחַמִּי, דְבִתִּיב בְּדִמְיךָ חַי.
וּבְגִינַן כֵּה, רְשִׁים פְתַחָא בְתִלְתַּת סְטְרִין, חַד הַבָּא,
וְחַד הַבָּא, וְחַד בִּינְיִיהוּ.

תְּאַגִּי ר' חֹזְקִיהָה, תְּגִירִין דְמַיִּ אַתְּחַזּוּ, לְקַבֵּל תְּגִירִי

לשון הקודש

אותו דם לרְחַמִּים, כְּאַלּוּ חַי לְבֵן בָּתוֹךְ
הַגְּנוּגִים. וְהוּ שְׁכַתּוֹב (יחוקאל ט) וְעַבּוֹר
עַלְיָד וְאַרְאָךְ מִתְבּוֹסֵסָת בְּדִמְיךָ וְאָמֵר
לְךָ בְּדִמְיךָ חַי וָנוּ. וְאַפְעַל גַּב שְׁחִיה
אָרֶם, הַחֲזֹר לְרְחַמִּים, שְׁכַתּוֹב בְּדִמְיךָ
חַי. וּלְבֵן רְשִׁים הַפְּתַח בְּשַׁלְשָׁה צְדִידִים
- אַחֲרָבָן, וְאַחֲרָבָן, וְאַחֲרָבָן בְּינֵיכֶם.
שְׁנָה רְבִי חֹזְקִיהָה, שְׁנִי דְמִים נְרָאוּ בְּנֵגֶד

על הפתחה.

אמֵר רְבִי יְהוּדָה, אֵם בָּה אָוֶן לְשֵׁם מָה
הַמִּם, שְׁתָרִי שְׁנִינִי, לְבֵן וְאֶרְם וְאֶחָד
שְׁכַלְול בֵּין הַגְּנוּגִים? אָמֵר לוֹ, שְׁנִי דְמִים
חַי, אַחֲרָבָן מִילָה וְאַחֲרָבָן פָּסָח. שְׁלָמִים
מִילָה רְחַמִּים, וְשְׁלָמִים דִין.

אמֵר רְבִי יְהוּדָה, לֹא כֵּה, אֲלֹא בְּמוֹ
שְׁלָמָרְנוּ, שְׁחַחְזֹיר הַקְּרוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת

בתרין, **דאתחו** (נ"א דאתערו) **לעילא** **ביהיא** **שעתא.**
אמיר **רבי יוסף,** **חד** **בתרא** **דבלילא** **בתרין** **סטרין**
טמירין, (דף ל"ז ע"א) **ברחמי** **ודיינא.**

אמיר **רבי אבא,** **בכמה** **אתрин** **חס** **קדושא** **בריך**
הוא על בניו: **עבד** **בר נש** **ביתא,** **וקודשא**
בריך הוא אמר **לייה,** **בתוב שמי,** **וישוי** **לפתחה,**
ואת שרי **לגו ביתא,** **ואנא** **אותיב** **לבר** **בפתחה**
לנטרא **לה.** **והכא אמר,** **רשيم** **על** **פתחא רזא**
דמיהמנותא **דילוי,** **ואת שרי** **לגו ביתה,** **ואנא גטיר**
לה לבר, **דכתיב** **ואתם לא** **תצאו איש** **מפתח ביתו**
עד בקר, **ובתיב וראה** **את הדם** **על** **הmeshkoft** **יעל**
שתי המזוזות **ופסח ד'** **על** **הפתח** **ולא יתנו**
הmeshchit **לבא אל** **בתיכם** **לגופ.**

תו אמר רבי אבא, בגונא דשמא קדישא

לשון הקידוש

שני בתרים שגראו (שהתעורו) **למעלה**
באותה שעעה. אמר רבי יוסף, בתר אחד
שבלול בשני צדדים טמונה, ברחמים
וידיין.

אמיר **רבי אבא,** **בכמה** **מקומות** **חס**
הקדוש ברוך הוא על בניו. בון אמר
עושה בית, **והקדוש ברוך הוא אומר לה**
בתוב את שמי ושים אותו בפתח שלחה,
ואתה שרי בתוך הבית, **ואני ישב**

לבא אל

עד אמר **רבי אבא,** **במו השם** **הקדוש**

עֲבָדוּ בַּהֲוָא שְׁעַתָּא. מַה שְׁמָא קִדְישָׁא הָא תְּחִזֵּר בַּהֲיִ שְׁעַתָּא דִינָא, אֹפֵה חַבֵּי אָתְחִזֵּר הָאֵי דָמָא בַּהֲיִ שְׁעַתָּא דִינָא, דְבָתִיב וְרָאָה אֶת הַדָּם עַל הַמְשֻׁקּוֹף וְעַל שְׂתֵי הַמְזֻזּוֹת, רְשִׁיכָּא דְכָלָהו סִימָקָא, לְאָתְחִזָּאָה, דָהָא אָתְחִזֵּר בְּדִינָא, לְמַעַבְדָן נַוקְמִין.

וְרֹזֵא דְמַלֵּה, כְּגַ�וְנָא דְהַווִּי לְעִילָּא בַּהֲוָא שְׁעַתָּא, בְּדַ בְּעֵי לְאָתְחִזָּאָה לְתָתָא, אֵי רְחַמֵּי רְחַמֵּי, וְאֵי דִינָא דִינָא, הָדָא הָוָא דְבָתִיב, וּטְבָלָתָם בְּדָם אָשֵר בְּסִפְר וְהַגְּעַתָּם וְגַ�וִּי. וְלִזְמָנָא דָאַתִּי בְּתִיב, (ישעה ס"ז) מֵי זֶה בָּא מְאֹדָום חַמּוֹץ בְּגָדִים מִבְּצָרָה. דְזָמִין לְאָתְחִזָּאָה (נ"א לְאָתְחָרָה) בְּלָהוּ דִינָא לְמַעַבְדָן נַוקְמִין.

וְאַתֶּם לֹא תֵצְאוּ אִישׁ מִפְּתָחָ בֵּיתְךָ עַד בְּקָר. מֵאֵי טַעַמָּא, מִשּׁוּם דְתִינְגִּן, אָמַר רְبִי יִצְחָק, אֲמַר

לשון הקודש

עָשָׂו בָּאוֹתָה שְׁעָה. מַה הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הָא אֶם רְחַמִּים - רְחַמִּים, וְאֵם דִין - דִין. חָור בָּאוֹתָה שְׁעָה לְדִין, אֲפָקְדָה חָור דָם זֶה בְּשָׁעָה זֶה לְדִין, שָׁבָתוֹב וְרָאָה אֶת הַדָּם עַל הַמְשֻׁקּוֹף וְעַל שְׂתֵי הַמְזֻזּוֹת. רְשָׁם שֶׁל בָּלָם אָדָם, לְהַרְאֹות שְׁהָרִי חָור לְהַיּוֹת דִין לְעַשׂוֹת נִקְמוֹת.

וְפָזָד הַקָּבָר - בָּמוֹ שָׁחוֹא לְמַעַלה בָּאוֹתָה שְׁעָה, בְּשַׁרוֹצָה לְהַרְאֹות לְמַטָּה,